

KONTRATË BINJAKËZIMI

Përkrahje për Statistikat

Kosovë

RAPORT MBI MISIONIN

Indeksi i Prodhimit Industrial III
Aktiviteti 3.3.2c & 3.4.3

Misioni i realizuar nga Søren Kristensen dhe Ingeborg Vind, Statistikat e Danimarkës

12 – 16 Janar 2015

IPA 2012

Emri, adresa, e-maili i autorëve

*Søren Kristensen
Statistics Denmark
Sejrøgade 11
DK-2100 Copenhagen Ø
Denmark
Tel: +45 3917 3337
Email: skr@dst.dk*

*Ingeborg Vind
Statistics Denmark
Sejrøgade 11
DK-2100 Copenhagen Ø
Denmark
Tel: +45 3917 3084
Email: inv@dst.dk*

Përmbajtja

1. Komete të përgjithshme	4
2. Vlerësimi dhe rezultatet	4
3. Konkluzionet dhe rekomandimet	5
Aneksi 1. Termat e Referencës	7
Aneksi 2. Personat e takuar	9
Aneksi 3. Procesi i prodhimit/afatet kohore	10

Lista e shkurtesave

ASK	Agjencia e Statistikave të Kosovës
KAU	Njësitë mbi llojin e aktivitetit
SBS	Statistikat Strukturore të Ndërmarrjeve
STS	Statistikat Afat Shkurta
TeR	Termat e Referencës
TVSH	Tatimi mbi Vlerën e Shtuar

1. Komente të përgjithshme

Ky raport mbi misionin është përgatitur në kuadër të Projektit të Binjakëzimit „Përkrahje për Statistikat”. Ishte misioni i tretë kushtuar statistikave afatshkurta dhe indeksit të prodhimit industrial në komponentin e statistikave të biznesit.

Objektivat kryesore të misionit ishin:

- Vlerësimi i progresit që nga misioni i dytë dhe dhënia e rekomandimeve se si të vazhdohet me indeksin e prodhimit industrial
- Prezantimi i parimeve të dizajnit të mostrës dhe përlllogaritjeve
- Azhurnimi i planit zhvillimor për indeksin e prodhimit industrial

Sipas planit fillestar, një objektiv i misionit ishte edhe ndihma rreth kalimit në NACE rev. 2 për indeksin e prodhimit industrial. Por, pasi ASK-ja tashmë ka publikuar në NACE rev. 2, nuk ishte e nevojshme ndihma lidhur me këtë temë.

Konsulentët dëshirojnë të falenderojnë të gjithë zyrtarët dhe personat e takuar, për mbështetjen dhe informacionet e vlefshme që kanë dhënë, që ka lehtësuar shumë punën e tyre gjatë qëndrimit në Kosovë.

Këndvështrimet dhe vëzhgimet e paraqitura në këtë raport janë ato të konsulentëve dhe jo domosdoshmërisht përpunet me këndvështrimet e BE-së, ASK-së apo Statistikave të Danimarkës.

2. Vlerësimi dhe rezultatet

Ditën e parë të misionit, ASK-ja paraqiti progresin e punës lidhur me indeksin e prodhimit industrial që nga misioni i kaluar. Janë publikuar të dhënat për tremujorin e parë të vitit 2012 – tremujorin e tretë të vitit 2014. Publikimi përfshin indeksin e qarkullimit industrial dhe numrit të të punësuarve. Indeksi i prodhimit industrial nuk është publikuar akoma për shkak të pasigurive të indekseve të çmimeve. Indekset e publikuara janë për sektorët B, C, D dhe E të NACE rev. 2, nuk janë publikuar detaje të tjera për shkak të konfidencialitetit për shumë klasë dy shifrore të NACE. Publikimet mund të gjenden në faqen e ASK-së- [Link to 3rd quarter 2014 publication](#).

Ditën e dytë, janë diskutuar dhe zgjidhur paqartësitë lidhur me atë se si të përdoren indeket e çmimeve për kalkulimin e qarkullimit të deflatuar. Gjatë krahasimit të indekseve të çmimeve me qarkullimin e agreguar nga anketa e statistikave afatshkurta dolën në pah disa mospërputhje, përfshirë mungesën e disa klasëve dy shifrore të NACE. Kjo ishte me siguri si pasojë e qasjeve të ndryshme të konvertimit të kodeve të aktiviteteve në NACE rev. 2, kryesisht klasifikimit të printimit dhe publikimit të gazetave. Është e rëndësishme që të gjitha statistikave të prodhuara nga ASK-ja të klasifikojnë kompanitë njësoj – në kode që duhet të gjenden në Regjistrin e Bizneseve. Ekspertët paraqitën shkurtimisht praktikën e Danimarkës, respektivisht ekzistimin e një ‘grupi përdoruesish’ për Regjistrin e Bizneseve, ku ekspertët e statistikave kryesore diskutojnë dhe vendosin për klasifikimin e rasteve më të ndërlikuara. Doracaku i NACE rev. 2 ofron udhëzime për klasifikimet.

Është paraqitur në hapa dhe me afate kohore procesi i prodhimit të indeksit në ASK (shih aneksin 3). Publikimi bëhet në fund të tremujorit (t+ rreth 85 ditë), që është i arsyeshëm për statistikave tremujore – por larg nga afati kohor sipas rregullores për statistikave afatshkurta t+40 për indekset tremujore. Pjesa më e madhe e 85 ditëve shkon për grumbullimin e të dhënave, që është përgjegjësi e zyrave rajonale.

Stafi i ASK-së paraqiti para ekspertëve sistemin e prodhimit të indeksit në excel, që është zhvilluar që nga misioni i kaluar. Ai përdoret për validimin (përfshirë krahasimin me të dhënat e TVSH-së), imputimin dhe kalkulimin e indeksit. Rekomandohet që të zhvillohet edhe dokumentacioni përkatës për këtë sistem. Ditën e tretë, ekspertët prezantuan parimet e mostrimit dhe vlerësimeve, përfshirë diskutimet lidhur me mostrën aktuale, që përdoret për indeksin. Çështjet kryesore të prezantimit ishin theksimi i rëndësisë së mbulueshmërisë së popullacionit dhe rekomandimi që një dizajn i ri i mostrës do të duhej të ishte dizajn probabiliteti për të siguruar procedura më të mira vlerësimi/përlogaritjeje. Mostra aktuale siguron mbulueshmërinë e 80 përqind të qarkullimit por pjesëmarrësit nuk ishin të sigurt për dizajnin specifik të përdorur për nxjerrjen e saj.

U mbajt një takim i shkurtër edhe me Bekim Canollin nga sektori i metodologjisë për të diskutuar përmbajtjen e misionit të ardhshëm për metodologji. U ra dakord që të mbulohen validimi i të dhënave, imputimit dhe mostrimit/vlerësimet.

Ditën e katërt, u diskutua plani zhvillimor për indeksin e prodhimit industrial. Shih aneksin 4.

Gjatë ditës së fundit u mbajt takimi me udhëheqësin e projektit dhe pjesa e mbetur e ditës u dhfrytëzua për shkrimin e raportit.

3. Konkluzionet dhe rekomandimet

Që nga misioni i kaluar është shënuar progres i dukshëm në indeksin e prodhimit industrial. Indeksi i qarkullimit industrial është publikuar sipas NACE rev. 2 dhe është vendosur një rutinë publikimi. ASK-ja ka vendosur të fillojë me publikimin në nivel sektori, por akoma nuk ka publikuar indeksin e prodhimit industrial për shkak të pasigurive rreth indekseve të çmimeve. Vendimi për publikimin fillimisht në nivel sektori duket i arsyeshëm pasi i mundëson stafit të fitojë përvojë me të dhënat dhe ciklin e prodhimit. Publikimi i plotë i serive në nivel dy shifror do të ishte ngarkesë e madhe dhe do të mund të vononte procesin.

Plani zhvillimor i paraqitur në vazhdim përmban rekomandimet se si të vazhdohet me përmirësimin e indeksit dhe procesit të prodhimit.

Publikimi

Hapat e parë

- Të vazhdohet me publikimin e rregullt dhe me kohë të indekseve tremujore mbi qarkullimin industrial dhe punësimin për B, C, D dhe E
- Të përfshihet indeksi i prodhimit (qarkullimi me deflacion) në seritë e publikuara

Hapat më të vonshëm

- Të shqyrtohen mundësitë për seri më të detajuara, sidomos në C (prodhim). Rregullorja e statistikave afatshkurta kërkon seri në nivel dy shifror, si dhe grupimet kryesore industriale (ang. MIGs).

Cikli i prodhimit

Hapat e parë

- Të dokumentohet procesi i prodhimit (udhëzuesi hap pas hapi)
- Të aplikohet inflacioni (indekset e çmimeve) në nivel dy shifror të NACE në sistem, para se të agregohet qarkullimi nëpër sektorë

Hapat më të vonshëm

- Të shqyrtohet aplikimi i peshave bazuar në vlerën e shtuar në krijimin e indeksit të prodhimit industrial, për të paraqitur kontributet e ndryshme nga aktivitetet e ndryshme (dhe për të plotësuar kërkesat e statistikave afatshkurta)
- Të shqyrtohen mundësitë e përmirësimit të afateve kohore (shkurtimi i kohës së prodhimit), pasi kjo do të jetë e nevojshme para prodhimit të statistikave mujore

- Të zhvillohet një softver statistikor (përzgjedhja e softverit të vendoset nga ASK-ja)

Mostrimi dhe vlerësimet

- Të analizohet popullacioni përmes të dhënave mbi TVSH-në
 - Të kontrollohet mostra aktuale
 - Të shqyrtohet dizajni i mostrës së re (strata)
- Të nxirret mostra e re bazuar në një dizajn të përshtatshëm dhe të dokumentuar
 - Mostër e ratsësishme, e stratifikuar (mostrim probabiliteti)
 - Të gjitha ndërmarrjet e mëdha të përfshira
 - Një kufi/ndërprerje për të përjashtuar ndërmarrjet shumë të vogla
 - Aplikimi i peshave në të dhënat në mostër para kalkulimit të indekseve

Misioni mbi metodologjinë në shkurt do të adresojë mostrimin dhe vlerësimet më hollësisht, si dhe validimin dhe imputimin. Ky mision do të jetë relevant jo vetëm për stafin në sektorin e metodologjisë por edhe për atë të statistikave të biznesit.

Aneksi 1. Termat e Referencës

Termat e Referencës:

Komponenti 3: Statistikat e Biznesit

Activiteti 3.3.2c/3.4.3: Implementimi i NACE Rev.2 – Statistikat afatshkurta

Indeksi i prodhimit industrial në Kosovë III – Rishikimi i dizajnit të mostrës

Afatet kohore:

TeR –të gatshëm: 19 Dhjetor 2014

Fillimi / përfundimi i akt.: 12-16 Janar 2015

Raportimi: 23 Janar 2015

Rezultati obligativ i komponentit:

Rezultati obligativ	Intervenimi	Standardi	Burimet e informacioneve	Supozimet
Rezultati obligativ 3.3 & 3.4	Përgatitja e statistikave afat shkurta sipas NACE Rev. 2 Implementimi i NACE Rev.2 – statistikave afatshkurta	<ul style="list-style-type: none"> Një numër i serive kohore të statistikave afatshkurta, të rishikuara sipas NACE Rev.2, deri në tremujorin e tetë të projektit 	<ul style="list-style-type: none"> Raportet tremujore të Binjakëzimit Raportet e misioneve 	<ul style="list-style-type: none"> Kapacitet i mjaftueshëm i absorbimit Qasje në të dhënat administrative dhe të anketave Numër i vogël i stafit i involvuar në realizimin e detyrave, që lidhen me projektin, në mes të misioneve

Subjekti / qëllimi i aktivitetit: aktiviteti 3.3.2.b/3.4.3:

Konsulencë e mëtejme në lidhje me Indeksin e Prodhimit Industrial. Paraqitja e kërkesave të BE-së për anketën e Indeksit të Prodhimit Industrial sipas Rregullores së Këshillit (EC) Nr. 1158/2005 amendim CR 1165/98 19 Maj 1998 lidhur me statistikave afatshkurta. Rishikimi i metodologjisë në lidhje me statistikave afatshkurta dhe përkrahje rreth kalimit në klasifikimin NACE Rev.2.

Rezultate e pritura nga aktiviteti 3.3.2b:

Raporti i misionit – Përshkrimi i gjendjes dhe puna e bërë që nga misioni i parë në Indeksin e Prodhimit Industrial në Kosovë. Raporti i misionit duhet poashtu të propozojë hapat, që duhet të ndërmerren në ASK për përmirësimin e indeksit. Gjithashtu, raporti duhet të përshkruajë gjendjen e kalimit të anketave të statistikave afatshkurta në NACE Rev.2.

Ekipi në ASK:

Z. Ismail Sahiti, Shef i Divizionit, ismail.sahiti@rks-gov.net (udheheqes i komponentit)
Z. Hysni Elshani, Shef i Sektorit, hysni.elshani@rks-gov.net
Z. Muhamet Kastrati, Specialist i TI-së, muhamet.kastrati@rks-gov.net
Znj. Valdete Navakazi, Zyrtare e Lartë për statistika afatshkurta, valdete.navakazi@rks-gov.net
Znj. Luljeta Krasniqi, Zyrtare e Lartë në ASN, luljeta.krasniqi@rks-gov.net
Z. Bekim Bojku, Zyrtar i Lartë për statistika të energjisë, bekim.bojku@rks-gov.net

Ekipi i Projektit të Binjakëzimit i ASK-së:

Udhëheqës i Projektit në ASK, Z. Ilir T. Berisha, Drejtor i Statistikave Ekonomike dhe Llogarive Kombetare, Ilir.T.Berisha@rks-gov.net
Homologu i RTA, Znj. Teuta Zyberi, Zyrtare e Lartë për Marrëdhënie me Jashtë, teuta.zyberi@rks-gov.net

Ekspertët e vendeve anëtare:

Z. Søren Kristensen, Këshilltar i Lartë. ekspert, Statistikat e Danimarkës, skr@dst.dk
Znj. Ingeborg Vind, Eksperte, Statistikat e Danimarkës, inv@dst.dk

Stafi i Projektit të Binjakëzimit:

Z. Per Knudsen, RTA, pkn@dst.dk
Znj. Nora Zogaj, asistente e RTA, nzogaj@yahoo.com

Përshkrimi i historikut për aktivitetin

Misioni i fundit në Indeksin e Prodhimit Industrial në Kosovë thekson që ASK-ja duhet të përqëndrohet në çështje, që lidhen me publikimin e versionit të parë të Indeksit të Prodhimit Industrial. Që atëherë janë publikuar statistikat e industrisë (në gjuhën shqipe) http://esk.rks-gov.net/publikimet/cat_view/113-industria

Ky mision do të përcjellë rekomandimet e dhëna gjatë misionit të kaluar. Objektivi i këtij misioni do të jetë përkrahja e kalimit në NACE rev 2 për indeksin e prodhimit industrial. Gjithashtu, konsulentët do të fokusohen në atë se si të organizohet prodhimi i rregullt i indeksit tremujor, si dhe në dizajnin e mostrës për indeksin e prodhimit industrial.

Do të azhurnohet plani zhvillimor për indeksin e prodhimit industrial në mënyrë që ASK-ja të prmbushë kërkesat e legjislacionit të BE-së.

Aktivitetet, që duhet të ndëmirren si parapërgatitje për misionin:

Lista e dokumenteve

- Të gjitha raportet mbi misionet në komponentin 3 mund të gjenden në www.dst.dk/kosovo

Aktivitetet e pritura janë:

- Rishikimi i progresit të shënuar
- Përkrahja në kalimin në NACE rev.2
- Konsultime lidhur me dizajnin e mostrës
- Azhurnimi i planit zhvillimor

Në fund të misionit, pritet të përgatitet:

- Raporti i misionit – sipas modelit për raportimin
- Plani i detajuar se si ASK të arrijë qëllimin: Një numër i serive kohore të statistikave afatshkurta, të rishikuara sipas NACE Rev.2, deri në tremujorin e tetë të projektit – për indeksin e prodhimit industrial

Aneksi 1. Programi – 12-16 Janar, 2015

Dita	Vendi	Koha	Aktiviteti
1	KAS	09:00	Hyrje në këtë pjesë të komponentit 3
		09:15	ASK: Puna e bërë që nga misioni i kaluar në Indeksin e Prodhimit Industrial, përfshirë prezantimin e publikimit
		10:30	Pushim për kafe
		11:00	Takim pune mbi analizimin e të dhënave të publikuara dhe të dhënat e grumbulluara por të papublikuara akoma
		12:00	Dreka
		13:15	Vazhdim
		14:30	Pushim për kafe
		15:00	Diskutim mbi ciklin e prodhimit për indeksin e prodhimit industrial
		16:00	Konkluzionet preliminare. Programi për ditët 2-4.
2	KAS	09:00-16:00	Cikli i rregullt i prodhimit – vazhdim Kalimi në NACE rev 2 – takim pune
3	KAS	09:00-16:00	Dizajni i mostrës dhe vlerësimet – prezantim nga ekspertët Dizajni i mostrës dhe vlerësimet – rekomandime për implementimin në indeksin e prodhimit industrial
4	KAS	09:00-16:00	Dizajni i mostrës dhe vlerësimet – vazhdim Azhurnimi i planit zhvillimor
5		09:00 – 11:30	Takim me udhëheqësin e projektit, ekspertët, udhëheqësin e komponentit dhe RTA Shkrimi i raportit

Aneksi 2. Personat e takuarASK:

Z. Ismail Sahiti, Shef i Divizionit

Z. Hysni Elshani, Shef i Sektorit

Znj. Valdete Navakazi, Zyrtare e Lartë për statistika afatshkurta

Z. Bekim Bojku, Zyrtar i Lartë për statistika të energjisë.

Ekipi i Projektit:

Per Knudsen, RTA

Nora Zogaj, asistente e RTA

Agim Aliu, përkthyes

Aneksi 3. Procesi i prodhimit/afatet kohore

Activiteti	Përgjegjësia	Koha (t+?) Datat e referohen periudhës referente tremujorit 4, 2014
Njoftimi për kompanitë	Zyrat rajonale	T+15 (Jan 15)
Afati për raportimin	Zyrat rajonale	T+45 (Shkurt 15)
Afati përkujtues, kur mbidhen shumica e të dhënave	Zyrat rajonale	T+55 (Shkurt 25)
Validimi bazik dhe futja e të dhënave në databazë	Zyra qendrore	T+60
Validimi i të dhënave/kontrolli, imputimi për mos-përgjigjen - TVSH jo gjithmonë në dipozicion, mund ta vonojë procesin	Zyra qendrore	T+75
Prodhimi i indeksit	Zyra qendrore	T+80
Përgatitja e publikimit	Zyra qendrore	
Publikimi	Zyra qendrore	T+85 (Mars 27)

